

UNELE ASPECTE FISCALE ALE INTEGRĂRII EUROPENE A REPUBLICII MOLDOVA

Ivan LUCHIAN, dr. conf.univ.
Institutul Internațional de Management IMI-NOVA

European integration of Republic of Moldova requires solution of many issues, including those relating to fiscal aspects. The main of them are related to the harmonization of tax legislation of the Republic of Moldova to the European and the operation of the shadow economy and tax fraud. This article will be devoted to reflection problems and some ways of resolving them.

Cuvinte cheie: impozite, TVA, accize, taxe vamale, fraudă fiscală

Introducere. Aspirațiile de integrare europeană a Republicii Moldova sunt legate de un șir de transformări necesare, inclusiv în domeniul fiscal.

În același timp, trebuie de ținut cont de faptul, că sistemul fiscal al Uniunii Europene este foarte mobil și până în prezent continuă procesul de armonizare fiscală, care în mare parte se referă la impozitul pe venit, TVA, accize și taxe vamale.

Conținutul de bază. Conceptul de „armonizare fiscală” a devenit important o dată cu evoluția spre realizarea uniunii economice și monetare. Încă în anul 1962, Comisia Europeană a creat Comitetul fiscal și financiar împuternicit să stabilească principiile de bază ale politicii economice și financiare comunitare.

Comitetul nominalizat a elaborat **raportul Neumark**, care a stabilit necesitatea formării pieței unice, care presupune crearea unor condiții fiscale proprii ale unui spațiu economic unificat. Evidențind complexitatea atingerii acestui obiectiv cauzată diferențelor existente între legislațiile țărilor membre, s-a indicat, că nu este necesară crearea unui sistem fiscal comunitar unic, ci trebuie să se efectueze o armonizare, care ar permite existența unor particularități naționale, ce nu contravin obiectivelor comunitare. Prin urmare, procesul de armonizare nu este unul de impunere simplă de aliniere a legislațiilor fiscale din fiecare stat la mijloacele comunitare. Adică armonizarea nu înseamnă uniformizare [5].

Recent a fost parafat **Acordul de Asociere** a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, care, în cazul semnării lui, va intra în vigoare în anul 2014. O componentă a acestui Acord o reprezintă negocierile privind crearea Zonei de Comerț Liber, Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA).

Însă pentru a beneficia de stipulările acestui Acord, este necesar de a face un șir de ajustări sistemice, inclusiv în domeniul bugetar și fiscal.

În contextul celor expuse, în vederea armonizării și perfecționării fiscale a Republicii Moldova în contextul integrării cu Uniunea Europeană este necesară întreprinderea de măsuri orientate în trei direcții principale:

Asigurarea premiselor pentru armonizarea fiscală a Republicii Moldova la cerințele Uniunii Europene;

Armonizarea fiscală a Republicii Moldova la cerințele Uniunii Europene, având drept perspectivă integrarea RM ca membru a UE.

SOME FISCAL ASPECTS OF EUROPEAN INTEGRATION OF REPUBLIC OF MOLDOVA

Ivan LUCHIAN, PhD, Associate Professor,
International Institute of Management IMI-NOVA

European integration of Republic of Moldova requires solution of many issues, including those relating to fiscal aspects. The main of them are related to the harmonization of tax legislation of the Republic of Moldova to the European and the operation of the shadow economy and tax fraud. This article will be devoted to reflection problems and some ways of resolving them.

Key words: taxes, VAT, excises, custom duties, tax fraud.

JEL Classification: H2, H26, H25, H29

Introduction. European aspirations of Republic of Moldova are related to a number of changes needed, including taxation.

At the same time, we must take into account the fact that the EU tax system is highly mobile and far ahead with tax harmonization, which mostly relate to income tax, VAT, excise and customs duties.

The basic content The concept of "tax harmonization" became important once the progress towards the achievement of economic and monetary union. Early as 1962, the European Commission created fiscal and financial committee empowered to determine the basic principles of economic and financial policy community.

Nominated Committee developed **Neumark report** which established the necessity of the single market, which involves the creation of own tax circumstances of a unified economic space. Highlighting the complexity of achieving this goal because of the differences between the laws of member countries indicated that it is not necessary to create a single EU tax system, but must be done harmonization, which would allow for national peculiarities, which do not contravene the objectives of the Community. Therefore harmonization process is not a simple imposition of aligning tax law of each State Community means. I.e. harmonization does not mean uniformity [5].

Recently was initialed an **Association Agreement** with the European Union to the Republic of Moldova, which, when signing, will enter into force in 2014. A component of this agreement is the negotiations to create a Free, Deep and Comprehensive Trade Zone (DCFTA).

But to benefit from the stipulations of this Agreement, it is necessary to make a number of adjustments to the system, including in budgetary and taxation.

In light of the above, in order to harmonize and improve tax integration Moldova in the context of the European Union is necessary to undertake measures aimed at three main directions:

Providing premises for tax harmonization Moldova

Preluarea celor mai bune practici europene în domeniul abordat.

În opinia noastră, trebuie de început cu asigurarea respectării în Republica Moldova a principiilor universale ale impozitării.

În special, este necesar de a exclude din practica autohtonă a oricăror forme de amnistii fiscale și înăsprirea pedepselor pentru încălcările fiscale.

De asemenea, este stringentă întreprinderea de măsuri pentru combaterea economiei tenebre, a fenomenului spălării banilor, a fraudei fiscale și a corupției.

Nu este mai puțin importantă nici soluționarea problemei dezvoltării continue a Serviciului Fiscal de Stat, însă nu cu evitarea reformelor haotice, ci cu o abordare sistemică, luând drept model o țară industrial dezvoltată din Uniunea Europeană.

În urma crizei financiare internaționale din anii 2007-2009 Uniunea Europeană intenționează să obțină o dezvoltare economică și socială de proporții prin promovarea Strategiei „Europa 2020”, care, de rând cu alte direcții, are ca scop dezvoltarea economiei cunoașterii prin finanțarea masivă a sectorului de cercetare-dezvoltare (nivelul minim fiind 3% din PIB).

Drept urmare, la noi în țară este necesară, cel puțin, semnarea noului Acord de parteneriat între Guvernul Republicii Moldova și Academia de Științe a Moldovei pentru anii 2014-2016, care ar prevedea majorarea finanțării științei în volum minim echivalent a 1% din PIB, avându-se în vizor în perspectivă mai îndelungată majorarea finanțării până la 3% din PIB.

De asemenea, un aspect important îl constituie preluarea celei mai bune practice europene în aplicarea pârgiilor fiscale în scopul promovării activității inovatoare, cum ar fi [10]:

Reducerea bazei de impozitare prin deducerea cheltuielilor pentru CD sau regimul uzurii accelerate a cheltuielilor capitale – sunt formele cele mai răspândite.

Aplicarea cotelor speciale ale impozitului (sau cota zero) se aplică pentru companii în anumite condiții, inclusiv pentru firmele inovatoare tinere.

Reducerea impozitelor pentru salariații implicați în activitatea de CD – micșorează cheltuielile pentru ocupare.

Mărirea cheltuielilor pentru cercetările comune ale companiilor private cu instituțiile de stat.

Pentru început este posibilă completarea articolului 24 „Deducerea cheltuielilor aferente activității de întreprinzător” al Titlului II al Codului Fiscal al Republicii Moldova (Impozitul pe venit) cu un punct suplimentar de scutirile agenților economici de plata impozitului pe venit în mărirea cheltuielilor de cercetare și inovatoare cu caracter de producție.

În ce privește Taxa pe Valoarea Adăugată, este necesară alinierea legislației fiscale a Republicii Moldova la prevederile Directivelor UE privind TVA.

În special, trebuie de ținut cont de faptul, că în conformitate cu aranjamentele Uniunii Europene, în cazul tranzacțiilor comerciale transfrontaliere dintre agenții economici din țările UE se aplică regimul taxării inverse, prin care beneficiarul unei livrări de bunuri/prestări de servicii devine persoana obligată la plata TVA pentru achiziția de bunuri/servicii efectuată.

to EU requirements;

Tax harmonization of Moldova to the EU requirements, with the integration perspective RM as a member of UE.

Taking the best practices in the concerned field.

In our opinion, we must start with ensuring compliance in Moldova universal principles of taxation.

In particular, it is necessary the rule of local practice any form of tax amnesty and toughening penalties for tax violations.

It is also undertaking urgent measures to combat the shadow economy, money laundering, tax evasion and corruption.

It is no less important or addressing the ongoing development of the State Tax Service, but avoiding chaotic reforms, but with a systematic approach, taking as model a developed industrial country in the European Union.

Following the global financial crisis in the years 2007-2009 the European Union intends to obtain a major economic and social development by promoting the "Europe 2020", which, along with other departments, aims to develop the knowledge economy through massive financing sector research and development (minimum 3% of GDP).

Therefore, in our country it is necessary, at least, to sign a new partnership agreement between the Moldovan Government and Academy of Sciences for the years 2014-2016, which would provide funding science in a minimal increase equivalent to 1% of GDP, taking into view longer perspective increased funding to 3% of GDP.

Also, an important aspect is taking the best practices in the application of tax partially to promote innovative activities such as [10]:

Reducing the tax base deduction by the CD or capital spending accelerated depreciation regime are the most common forms.

Applying special tax rates (or zero) applies to companies in certain circumstances, including for young innovative companies.

Reducing taxes for employees involved in the CD – saving money for employment.

Increasing costs for joint research by private and public companies.

First, we welcome addition to Article 24 "Deduction of expenses related to business activity" of Title II of the Tax Code of the Republic of Moldova (income tax) with an additional exemptions traders pay income tax in the amount of expenditures for research and innovation nature of production.

In the Value Added Tax is necessary to align the tax legislation of the Republic of Moldova to the provisions of the EU Directives on VAT.

In particular, it should be borne in mind that in accordance with the arrangements of the European Union, cross-border commercial transactions between economic agents EU countries apply the reverse charge regime, whereby the recipient of a delivery of goods / provision of services becomes liable for the VAT on

Acest operator economic mai este denumit de tip „fantomă” (sau „bidon”).

Reieșind din perspectivele integrării europene ale Republicii Moldova, Serviciul Fiscal de Stat al RM are următoarele sarcini:

- să continue activitatea de combatere a activității firmelor-fantome;

- să participe la programele europene orientate spre lupta împotriva fraudelor fiscale.

În ce privește accizele, trebuie indicată necesitatea racordării legislației fiscale a Republicii Moldova la prevederile *Directivei 118/2008/CE a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind regimul general al accizelor și de abrogare a Directivei 92/12/CE*.

Prin această directivă a fost reglementat regimul accizelor numai pentru trei grupe de produse: *uleiuri minerale (produse petroliere), alcool și băuturi alcoolice și produse din tutun*.

Dispozițiile legislative comunitare în materie vizează trei aspecte importante:

- structura accizelor, care urmează să fie aplicate (categoriile de produse impozabile, definirea asietei, scutirile de impozit ce pot fi acordate);

- cotele de impunere minime pe care statele membre trebuie să le aplice pentru fiecare categorie de produse accizabile;

- dispoziții generale și comune privind producerea, depozitarea și circulația produselor accizabile.

De asemenea, prin semnarea Acordului de Asociere, Republica Moldova se angajează să combată contrabanda mărfurilor accizabile.

De aici rezultă necesitatea efectuării modificărilor în Titlul IV al Codului Fiscal al Republicii Moldova (Accize) în Anexa 1 prin mărirea treptată a cotei accizului la țigări pentru egalarea aproximativă a prețurilor la țigări din Republica Moldova și Uniunea Europeană, precum și continuarea măsurilor administrative de combatere a contrabandei țigarilor din RM în UE.

În afară de cele menționate, trebuie de remarcat faptul, că la moment are lor racordarea Codului Vamal al Republicii Moldova la Codul Vamal Comunitar, însă trebuie de ținut cont de faptul, că în luna octombrie 2013 a intrat în vigoare Codul vamal al Uniunii Europene (CVUE).

Principalele prevederi ale CVUE vor intra însă în aplicare la data de 1 iunie 2016. Până la această dată vor rămâne aplicabile prevederile Regulamentului (CEE) nr. 2913/92 de instituire a Codului Vamal Comunitar (legislația actuală).

De asemenea, în contextul examinat devine important și impozitul pe venit.

În opinia noastră, Republica Moldova drept urmare a proceselor de integrare va trebui să se alinieze la procesul general din UE legat de unificarea bazei fiscale de calcul a impozitului pe profit.

Recent Comisia Europeană a prezentat un proiect privind un sistem comun de calculare a bazei fiscale a societăților, care își desfășoară activitatea în UE. Europa nu poate concura cu SUA sau China dacă are 27 de sisteme de taxare diferite pentru firme, susține Bruxellesul [1].

Din cauza ratelor și modului diferit de calcul a impozitului pe profit, piața unică se confruntă cu obstacole serioase. Companiile, care au filiale în străinătate trebuie să respecte

"bucket").

Given the prospects of European integration of Moldova, Moldova State Tax Service of the following tasks:

- continue work to combat phantom firms work;
- to embark on European programs aimed at combating tax fraud.

As regards excise duties should be indicated need to adjust tax laws of the Republic of Moldova to the provisions of *Directive 118/2008/CE Council of 16 December 2008 on the general arrangements for excise duty and repealing Directive 92/12/EC*.

The directive was regulated excise duties only for three groups of products: mineral (petroleum), alcohol and tobacco products.

Community legislative provisions aimed at three important aspects:

- Structure of excise duties to be applied (taxable goods categories, define trim, tax exemptions that may be granted;

- Minimum tax rates which Member States must apply for each category of excisable goods;

- General and common provisionson production, storage and movement of excisable products.

Also, by signing the Association Agreement, the Republic of Moldova is committed to combat smuggling of excise goods.

Hence the need for changes to Title IV of the Tax Code of the Republic of Moldova (Excise) in Annex 1 by a gradual increase in the rate of excise duty on cigarettes to equal the approximate price of cigarettes in the Republic of Moldova and the European Union, and the continuation of administrative measures to combat RM contraband cigarettes from EU.

In addition to the above, to be noted that at the moment now is their connection Customs Code of the Republic of Moldova to the Community Customs Code, but should take into account the fact that in October 2013 entered into force Customs Code European Union (CCEU).

The main provisions of CVUE but will come into effect on 1 June 2016. Until this date will remain subject to the provisions of Regulation (EEC) no. 2913/92 establishing the Community Customs Code (current law).

Also examined in the context of income tax becomes important.

In our opinion, the Republic of Moldova as a result of integration processes will be aligned to the EU generally related to the unification of the tax base for calculation of income tax.

Recently the European Commission presented a draft for a common system for calculating the tax base of businesses operating in the EU. Europe can't compete with the U.S. and China if it has 27 different tax systems for businesses, says Brussels [1].

Because rates and different ways of calculating the income tax, the single market faces serious obstacles. Companies that have foreign subsidiaries must comply with up to 27 different sets of rules for calculating the

până la 27 de seturi de reguli diferite pentru calcularea bazei lor fiscale și trebuie să lucreze cu tot atâtea administrații fiscale. În plus, se confruntă cu un sistem extrem de complex de stabilire a modului de impozitare a tranzacțiilor intra-grup (prețurile de transfer) și nu-și pot compensa pierderile suferite într-un stat membru prin profiturile realizate într-un alt stat UE. Prin urmare, susține CE, societățile mai mari se confruntă cu costuri și complicații enorme, în timp ce societățile mai mici sunt adesea total incapabile să se extindă în interiorul UE [1].

Concluzii. Declarația fiscală unică ar permite crearea sistemului bazei fiscale consolidate comune, ce ar elimina aceste probleme pentru impozitare, uniune vamală, audit și antifraudă. Sistemul propus ar oferi firmelor un set unic de reguli de calculare a bazei fiscale.

Societățile vor trimite apoi o declarație fiscală consolidată unică unei singure administrații pentru întreaga activitate desfășurată pe teritoriul UE.

Pe baza acestei declarații fiscale unice, statele membre vor fi autorizate să-și impoziteze cota-parte în funcție de propria lor rată a impozitului pe profit.

De asemenea, pentru Republica Moldova ar fi utilă, în opinia noastră, preluarea experienței pozitive de folosire a facilităților asupra unor impozite.

De exemplu, ar putea fi vorba de prevederea facilităților fiscale pentru partenerii privați în cadrul proiectelor de parteneriate publice private legate de prestarea serviciilor social importante:

la impozitul pe venit prin modificarea respectivă a Capitolului IV „Scutiri și alte deduceri” al Titlului II al Codului Fiscal al Republicii Moldova;

la TVA prin efectuarea schimbărilor în Capitolul IV „Livrările scutite de TVA” al Titlului III al Codului Fiscal al Republicii Moldova.

De asemenea, ar fi recomandabilă accelerarea implementării de către Serviciul Fiscal de Stat a metodelor indirecte de estimare a veniturilor persoanelor cu venituri înalte în scopul luptei cu evaziunea fiscală ilegală.

tax base and must work with as many tax administrations.

In addition, faced with an extremely complex setting of how intra-group transaction tax (transfer pricing) and can't offset losses incurred in a Member State against profits made in another EU state. Therefore, the EC argues, larger companies face enormous costs and complications, while smaller companies are often completely unable to expand within the EU [1].

Conclusions. Single tax declaration system would create a common consolidated tax base, which would eliminate these problems for Taxation, Customs Union, Audit and Anti-Fraud. The proposed system would provide businesses a single set of rules for calculating the tax base.

The companies will then send a single consolidated declaration on income tax for their entire activity within the EU.

Based on this single income tax, Member States will be allowed to tax their share according to their own corporate tax rate.

It also would be useful for Moldova, in our opinion, taking positive experience of using the facilities on some taxes.

For example, it could be the provision of tax incentives for private partners in public-private partnerships projects related to important social services to income tax by amendment of Chapter IV "exemptions and other deductions" of Title II of the Tax Code of the Republic of Moldova;

to VAT by making changes in Chapter IV "exempt supplies" of Title III of the Tax Code of the Republic of Moldova.

It would also be advisable to accelerate implementation of the State Tax Service of indirect methods for estimating high income earners in order to fight illegal tax evasion.

Referințe bibliografice / References

1. 27 de sisteme fiscale într-unul singur? 2011, 16 martie [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: adevarul.ro/international/europa/27-sisteme-fiscale-intr-unul-singurr-1_50bd44027c42d5a663c97936/index.html
2. MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE. Acte normative comunitare [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://www.mfinante.ro/acte.html?pagina=infotva>
3. ALAIBA, D. Impozitarea indirectă pe înțelesul tuturor [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://vox.publika.md/media/politica/impozitarea-indirecta-pe-intelesul-tuturor-135611.html>
4. Combaterea fraudei fiscale în materie de TVA, în atenția Uniunii Europene [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://eag.ro/index.php/65-combaterea-fraudei-fiscale-in-materie-de-tva-in-atenia-uniunii-europene>
5. GÖNDÖR, M. Armonizare reglementată vs competiție fiscală în domeniul impozitării directe europene. In: Studia Universitatis Petru Maior. Series Oeconomica. 2011, fasciculus 1, anul V, pp. 37-54.
6. PATROI, D. Frauda de tip carusel privind taxa pe valoarea adăugată aferentă tranzacțiilor intracomunitare [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://www.curierulfiscal.ro/wp-content/uploads/2008/10/d-patroi.pdf>
7. IDIS VIITORUL. R. Moldova - stat corupt : pradă economiei subterane și evaziunilor fiscale [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://basarabialiterara.com.md/?p=12883>
8. Sistemul fiscal comunitar obiectivul armonizării fiscale, concepte, legislație, instituții, interdependențe cu mediul economico-social [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://ru.scribd.com/doc/87010973/Sistemul-Fiscal-Comunitar>
9. MINISTERUL AFACERILOR INTERNE. Strategia Europa 2020 [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://www.mae.ro/node/19272>
10. ШЕЛЮБСКАЯ, Н.В. Политика ЕС по стимулированию инновационной деятельности частного бизнеса [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://riep.ru/upload/iblock/527/527fb2bed4b455725d41e437fde03f5f.pdf>

Recomandat spre publicare: 04.01.2014